

Przyrodnicze uwarunkowania gospodarki przestrzennej [PUGP]

Ćwiczenie 1

- zagadnienia wprowadzające do
informacji o środowisku
przyrodniczym**

A photograph of a forest floor covered in moss and rocks, with a person standing on a path in the background. The text is overlaid in red.

**Zagadnienia wprowadzające
czyli
przypomnienie
- po trochu o wszystkim**

Czym jest środowisko ?

To zespół materialnych elementów przyrodniczych (naturalnych), oraz cech i zjawisk, współistniejących ze sobą w przestrzeni geograficznej i tworzących funkcjonalnie powiązany, całościowy system.

Stosuje się także pojęcie „k r a j o b r a z”

Materialne elementy przyrodnicze : budowa geologiczna, gleby, biosfera, hydrosfera, atmosfera;

Cechy : rzeźba terenu, wysokość nad poziomem morza, oświetlenie, harmonia krajobrazowa ;

Zjawiska (procesy): meteorologiczne (np. opady, wiatry, zamglenia, zachmurzenie), hydrologiczne (np. powodzie, spływ wód), ekologiczne (np. migracja zwierząt), geomorfologiczne (np. spędywanie gruntu, osuwiska i lawiny)

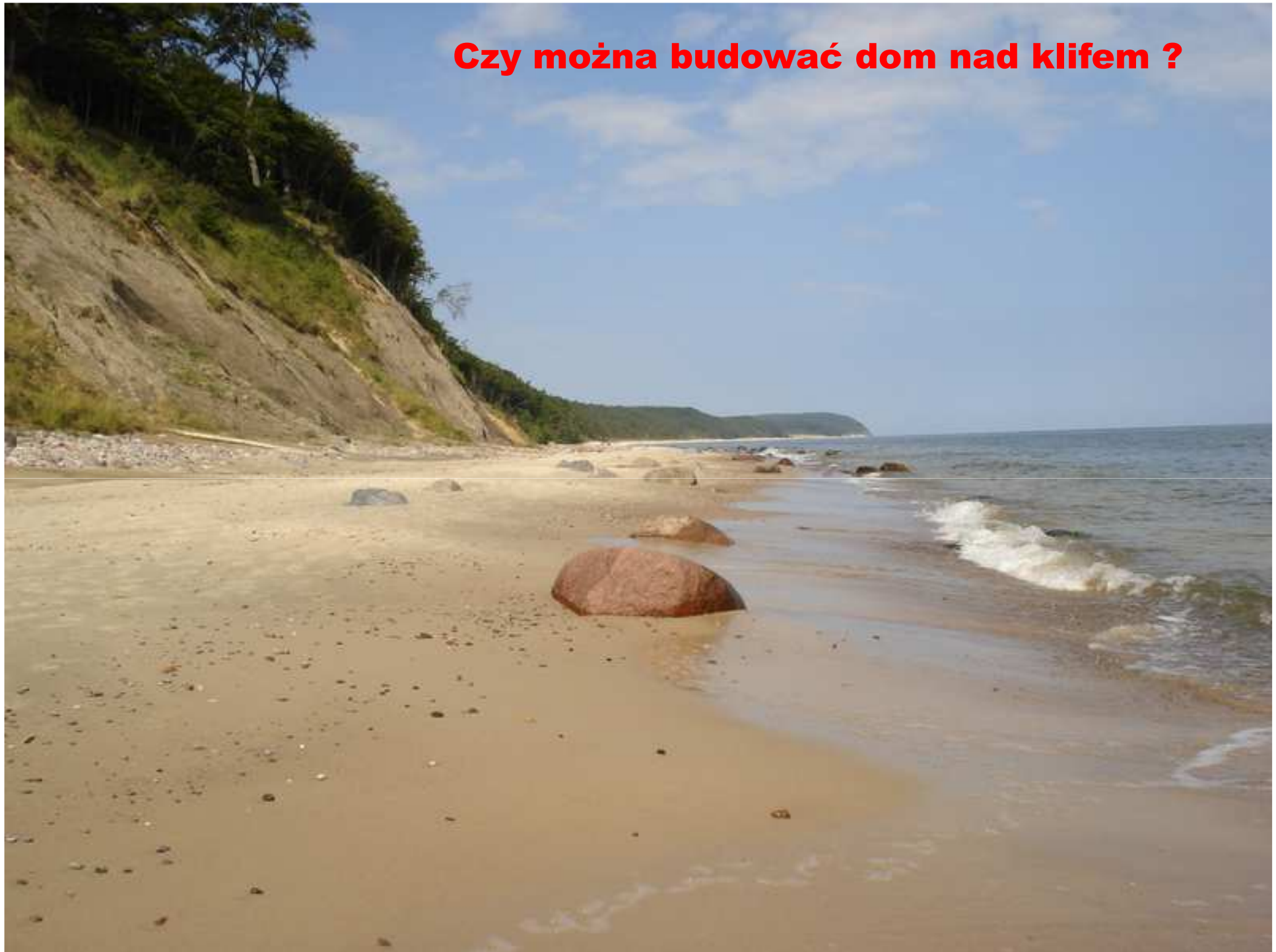
**Czy warunki środowiska dla zagospodarowania
przestrzennego mają duże znaczenie ?**

**Czy dobre rozpoznanie uwarunkowań przyrodniczych
zagospodarowania przestrzennego jest ważne ?**

PYTANIA KONTROLNE

Czy można budować dom nad klifem ?

Można, ale tylko na kilka lat

Czy można budować dom w dolinie rzeki ?

Można, jak się lubi wodę

**A można budować dom na południowym zboczu,
aby mieć piękny widok ?**

Można, ale trzeba mieć trochę szczęścia

To gdzie się budować ?

- to m.in. można będzie dowiedzieć się z zajęć

Wracamy do pojęć

- struktura środowiska

- pionowa
i
- pozioma

Struktura środowiska

Struktura pozioma środowiska –
składa się z sąsiadujących ze sobą ekosystemów
lądowych i wodnych (tak jak to widać na zdjęciu)

Struktura środowiska

Struktura pozioma środowiska –
składa się z sąsiadujących ze sobą ekosystemów
lądowych i wodnych (tak jak to widać na zdjęciu)

Ekosystem składa się z biocenozy oraz biotopu.

- **biocenozę** stanowią organizmy żywe,
- **biotopem** jest środowisko życia biocenozy
złożone z czynników abiotycznych.

**W ekosystemie biocenoza jest ściśle powiązana
z biotopem i tworzy z nim funkcjonalną całość.**

Definicja:

Biocenoza, zbiór populacji roślinnych i grzybów (fitocenoza), zwierzęcych (zoocenoza) i drobnoustrojów glebowych żyjących w określonej przestrzeni czyli środowisku fizycznym (siedlisku, biotopie), tworzący układ samoregułujący się (tzw. homeostaza) i będący w stanie dynamicznej równowagi.

Każda biocenoza charakteryzuje się:

- biomasą,
- produktywnością,
- uporządkowaną strukturą przestrzenną (w tym zagęszczeniem),
- składem gatunkowym,
- dominacją gatunków i siedlisk,
- strukturą troficzną (pokarmową, łańcuch zależności pokarmowych)

Świat organizmów żywych – czyli biosfera, dzieli się na królestwa :

Królestwo: Monera - bakterie

Królestwo: Protista – glony i pierwotniaki

Królestwo: Grzyby

Królestwo: Rośliny

Królestwo: Zwierzęta

UWAGA – rośliny to królestwo – to nie to samo co flora i roślinność.

Flora + roślinność = szata roślinna określonego obszaru

FLORA - to gatunki roślin występujące na określonym obszarze (np. flora roślin naczyniowych Polski lub flora pojezierzy). Zakres flory może być ograniczany do określonego biotopu (np. flora górską) lub określonej formacji roślinnej (np. flora lasu deszczowego).

FAUNA - to gatunki zwierząt występujące na określonym obszarze.

ROŚLINNNOŚĆ – to ogół zbiorowisk roślinnych występujących w określonym obszarze. Zbiorowiska roślinne tworzą ekologicznie zorganizowaną, występującą wspólnie na określonym obszarze wspólnotę życiową różnych gatunków roślin.

Siedlisko - (eko-top) - to miejsce bytowania organizmów żywych (roślinnych, zwierzęcych, grzybów etc.).

Siedliska określają charakter środowiska naturalnego i możliwości życia i rozwoju organizmów roślinnych oraz ich rozmieszczenie.

Dla naszej strefy klimatycznej, charakterystyczne są cztery podstawowe, naturalne grupy siedlisk zróżnicowanych głównie pod względem żyzności gleby, a także stosunków wodnych:

- siedliska łąkowe,
- siedliska lasowe,
- siedliska bagienne,
- siedliska borowe.

W ich obrębie kształtują się różne zbiorowiska roślinne – np. łąkowe, leśne, torfowiskowo-bagienne.

Zbiorowiska leśne

Lasy są najlepiej zorganizowaną formą zbiorowisk roślinnych w naszych warunkach bioklimatycznych – są postacią końcową rozwoju szaty roślinnej i porastają większość gruntów nie objętych zagospodarowaniem przez człowieka i nie pokrytych wodą.

Wymienionym grupom siedlisk naturalnych odpowiadają określone zbiorowiska leśne o zróżnicowanym składzie gatunkowym drzew, krzewów i roślinności zielnej, czyli runa. Są zbiorowiska takie, w których występuje np. tylko jeden gatunek drzew i ubogie runo (np. suche, wydmowe bory nadmorskie z sosnami porastającymi piaski wydm) , a są inne, w których występuje kilkanaście gatunków drzew, a towarzyszą im różne, bogate gatunkowo krzewy i wiele gatunków roślin zielnych stanowiących runo.

Dla zbiorowisk leśnych podstawowym rozróżnieniem jest skład gatunkowy drzew. Zbiorowiska z dominacją drzew liściastych nazywane są zbiorowiskami lasowymi, zaś z dominacją drzew iglastych zbiorowiskami borowymi.

Podstawowe zbiorowiska leśne w województwie pomorskim:

Bór suchy (Bs)

Bór świeży (Bśw)

Bór wilgotny (Bw)

Bór bagienny (Bb)

Bór mieszany świeży (BMśw)

Bór mieszany wilgotny (BMw)

Bór mieszany bagienny (BMb)

Las mieszany świeży (LMśw)

Las mieszany wilgotny (LMw)

Las mieszany bagienny (LMb)

Las świeży (Lśw)

Las wilgotny (Lw)

Ols (Ol)

Las łęgowy (Lł)

Ols jesionowy (Olj)

**UWAGA – do końca semestru
każdy we własnym zakresie
ma wykonać sobie opis każdego siedliska
(dosłownie po 2 zdania) w taki sposób, aby
potrafił prosto scharakteryzować to siedlisko –
z podaniem najważniejszych 3-4 gatunków
drzew.**

**W internecie należy odszukać zdjęcia tych siedlisk
i dobrze się im przyjrzeć.**

UWAGA
Charakterystyki siedlisk
znajdą się na kolokwium
zaliczeniowym
w ostatnim tygodniu zajęć

Przykład typu siedliska borowego – bór suchy

Przykład typu siedliska borowego – bór świeży

Przykład typu siedliska borowego – bór bagienny

Przykład typu siedliska borowego – bór mieszany świeży

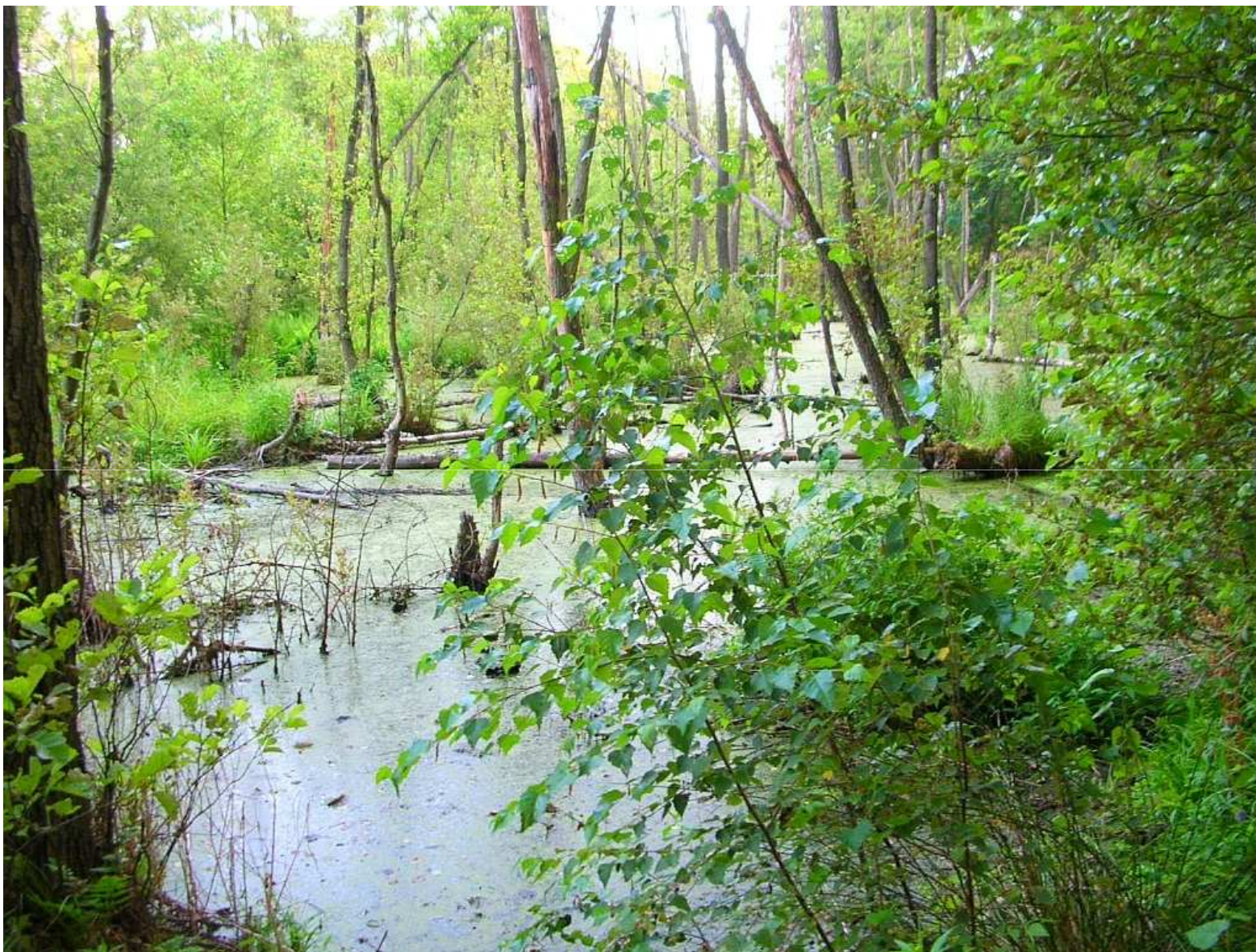
Przykład typu siedliska lasowego – las mieszany świeży

Przykład typu siedliska lasowego – las świeży

Przykład typu siedliska lasowego – las świeży – zespół: żyzna buczyna niżowa

Przykład typu siedliska lasowego – las mieszany bagienny

Przykład typu siedliska lasowego – ols

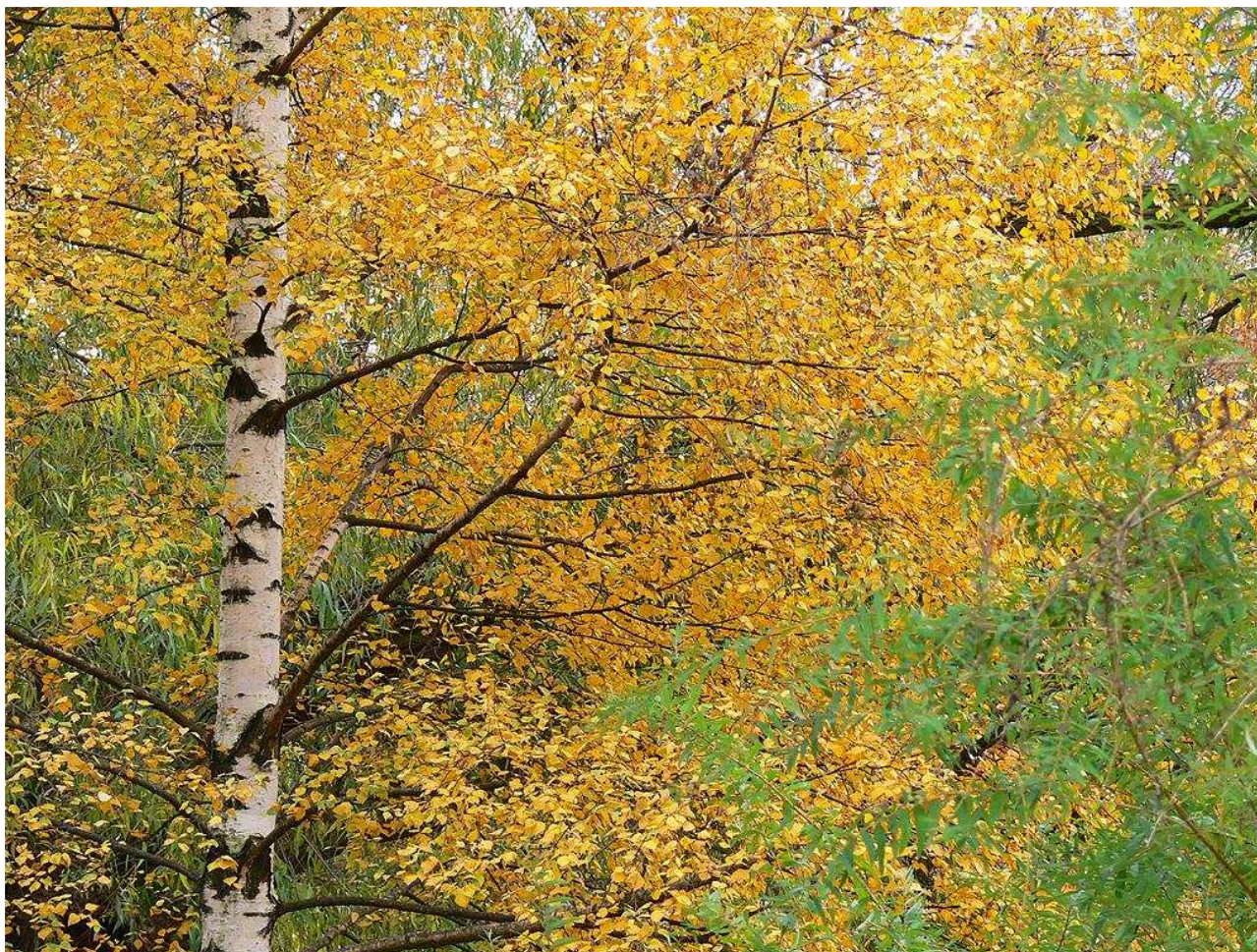

Przykład typu siedliska lasowego – łęg

A to jest flora

Buk pospolity

Brzoza brodawkowata

A co to jest ?

... i jeszcze na koniec

Populacja biologiczna — zespół organizmów jednego gatunku, żyjących równocześnie w określonym środowisku i wzajemnie na siebie wpływających, zdolnych do wydawania płodnego potomstwa.

Nie jest to jednak prosta suma osobników jednego gatunku, a całość zróżnicowana wewnętrznie osobniczo i genetycznie (analogicznie do rodziny ludzkiej).

Każdy osobnik ma swoją pulę genetyczną, każda grupa ma swoje osobniki, każdy gatunek ma swoje grupy zwierząt (lub roślin), każda biocenoza ma swoje gatunki.